

Wonderlijke ontmoeting met een auerhaan in Zweden

HEN BAVELAAR

Waar de provincies Närke, Södermanland en Öster Götland samenkomen, ligt een uitgestrekt groot-grondbezit van een feodaal opgezette kleine, oude ijzerindustrie. Deze stamt uit de tijd dat men voor het uitsmelten van ijzererts een bosrijke streek uitkoos, liefst met aanwezigheid van voldoende stromend water voor aandrijvende kracht. Hier ontstond een kleine, schone nederzetting, het Breven genaamd. Het eerste hoogvoentje staat er nog, gerestaureerd, als industrie-monument. Het dorp ligt daar in een ongelooflijk vredige rust, harmonisch opgenomen in het schitterende landschap waarin eindeloze bossen, meren en moerassen elkaar afwisselen en waarin maar heel weinig landbouwgronden voorkomen. De streek is dan ook zeer dun bevolkt. Op zwerftochten kan men van een rijke flora en fauna genieten. Ontmoetingen met elanden, edelherten, reeën, vossen en dasen zijn er heel gewoon.

Bij het grote Sottermeer (Sottern) maakte ik in augustus van het vorig jaar kennis met de auerhaan (*Tetrao urogallus*, ssp. *major*). Het gebeurde op een wijze die doet denken aan een toneelopvoering. Aan het meer ligt een oud denbos met een weelderige ondergroei van bosbessenstruiken. Ik was van plan om een emmer bosbessen te plukken en ik zette mijn fiets tegen een stam. Dichtbij klonk uit wat struikgewas een dreigend, protesterend, zwaar en diep klinkend ùh. . ùh. . ùh. . Nu heb ik de gewoonte een dier nooit direct te benaderen, maar het te laten wennen aan mijn aanwezigheid, en na verloop van enige tijd geleidelijk en ongemerkt te naderen. Deze methode lukt mij meestal verrassend goed. Zelfs elanden, edelherten en reeën benaderde ik zo tot op een afstand van één meter. Eénmaal is het mij gelukt met een hopvogel samen op te lopen, terwijl de hop ijverig voedsel tot bij mijn schoenen oppikte. Dus nu zette ik mij eerst aan het plukken, maar bewoog daarbij wel in de richting vanwaar het protesterend geluid ononderbroken opklonk. Na een kwartier

richtte ik mij op en juist op hetzelfde moment kwam tot mijn grote verrassing een prachtige grote vogel uit het struikgewas te voorschijn, de staartveren waaivormig uitgespreid omhoog, druk bewegend met hals en vleugels, de romp draaiend op de zware poten, al mopperend . . ùh. . ùh. . ùh. . Hij kwam niet recht op mij af, maar bewoog zich zigzaggend in een haast demonisch aandoende dans voort, langzaam maar zeker dichterbij komend. Hij keek mij scherp aan met ogen die fel gemarkeerd werden door de bloedrode veerloze huid vlak erboven. Eindelijk stond hij recht voor mij op één meter afstand, dreigend de hals rekkend, de kop met de vervaarlijke, geopende snavel op mij gericht. Dan trok hij de hals weer in, zodat de halsveren als een kraag uitstonden als bij de kemphaan. Hij dorst niet meer nader te komen. Ik wilde hem toch een kans geven en dook plotseling ineen tot een bal. Meteen vloog hij op me af. Ik richtte mij snel weer op, nu wel met een stok in de hand om zo nodig het dier af te weren. De auerhaan gleed van mij af en bleef naast mijn schoenen staan, de kop dreigend omhoog gericht. En zo zouden wij samen het komende uur een kostelijk toneel opvoeren waarin ik de vogel geruststellend toesprak. De auerhaan was niet meer van plan te rusten voordat hij mij verdreven had. Het wonderlijke was, dat hij mij niet één keer met zijn geduchte snavel bewerkt heeft, ondanks het feit dat die snavel steeds langs mijn broekspijpen gleed. Het was of hij met . . ùh. . ùh-geroep wilde zeggen: 'ga wég uit mijn territorium'. Plotseling liep ik snel achteruit, met mijn armen als vleugels wapperend, ten teken van overgave. En werkelijk, de auerhaan bleef staan, voldaan over zijn overwinning. Toen draaide hij zich om en wat namopperend zocht hij zijn plekje weer op.

Er stond nog een fiets naast de mijne. Uit het bos kwam een man, zijn handen paarsrood van het bosbessensap. Hij vertelde dat hij een paar uur geleden z'n fiets hier neergezet had en dat er

Fig. 1. De Auerhaan op enige meters afstand van de auteur.

een auerhaan verschrikt weggevlogen was. Maar hij kon rustig gaan plukken. Nu wilde hij huiswaarts gaan. En dat wilde ik ook wel, maar niet voordat ik nog even afscheid van mijn vriend de auerhaan had genomen. Daar zat hij, op het zware wortelstelsel van een omgewaaide dennenreus. Opgewonden wipte hij op de grond en kwam toen, . . . ùh. . ùh. . ùh. . roepend, recht op mij aanhollen. En nog eens beleefde ik hetzelfde spel, dat ik tenslotte beëindigde door mijn fiets te pakken. Met aan de ene kant de fiets, aan de andere kant de auerhaan liep ik heel langzaam weg, tot hij plotseling bleef staan; hier hield zeker zijn territorium op. Ik keek, verder lopend, nog af en toe om, maar hij bleef daar staan om toe te zien dat ik niet weer terug zou keren.

Enkele dagen later bezocht ik dezelfde plek, maar de auerhaan liet zich niet meer zien.